

torateloheim.org

נספח 5א: יום השבת ויום הליכה לכנסייה – שני דברים שונים

העמוד הזה הוא חלק מהסדרה על הדיבר הרביעי: השבת:

1. נספח 5א: השבת ויום ההליכה לכנסייה – שני דברים שונים (עמוד נוכחי).
2. נספח 5ב: כיצד לשמור את השבת בזמנים מודרניים
3. נספח 5ג: יישום עקרונות השבת בחיי היומיום
4. נספח 5ד: מזון בשבת – הנחיות מעשיות
5. נספח 5ה: תחבורה בשבת
6. נספח 5ו: טכנולוגיה ובידור בשבת
7. נספח 5ז: עבודה והשבת – התמודדות עם אתגרי העולם האמיתי

מהו היום שבו יש ללכת לבית הכנסת?

אין מצווה על יום מסוים לעבודה זרה

נפתח את המחקר הזה ישירות בנקודה המרכזית: אין מצווה מאלוהים שמגדירה באיזה יום נוצרי צריך ללכת לבית הכנסת, אך יש מצווה שמגדירה באיזה יום עליו לנוח.

הנוצרי יכול להיות פנטקוסטלי, בפטיסטי, קתולי, פרסביטריאני או מכל זרם אחר, ולהשתתף בתפילות ולימודי מקרא ביום ראשון או בכל יום אחר, אך זה לא פוטר אותו מהחובה לנוח ביום שקידש אלוהים: היום השביעי.

ניתן לעבוד את אלוהים בכל יום

אלוהים מעולם לא קבע יום ספציפי שבו ילדיו צריכים לעבוד אותו: לא שבת, לא ראשון, לא שני, לא שלישי, וכן הלאה.

כל יום שבו הנוצרי רוצה לעבוד את אלוהים בתפילה, בשבח, ובלימוד, הוא יכול לעשות זאת—בין אם לבדו, עם משפחתו, או בקבוצה. היום שבו הוא מתאסף עם אחיו לעבוד את אלוהים אינו קשור למצווה הרביעית ואין לו קשר לשום מצווה אחרת שניתנה על ידי האב, הבן, ורוח הקודש.

מצוות היום השביעי

המוקד הוא מנוחה, לא עבודה זרה

אם אלוהים באמת רצה שילדיו ילכו ל**משכן**, ל**מקדש**, או לבית הכנסת בשבת (או ביום ראשון), הוא ללא ספק היה מציין פרט חשוב זה במצווה.

אבל, כפי שנראה להלן, זה מעולם לא קרה. המצווה אומרת רק שאסור לנו לעבוד או לגרום לאף אחד אחר, אפילו לא לחיות, לעבוד ביום שקידש אלוהים.

מדוע אלוהים ייחד את היום השביעי?

אלוהים מזכיר את השבת כיום קדוש (נפרד, מקודש) במקומות רבים בכתבי הקודש, החל משבוע הבריאה: **וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבֹּת שְׁבֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ קְדוֹשׁ, כִּי בּוֹ שָׁבַת מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת (בראשית ב:ב-ג).**

בהזכרת השבת הראשונה, אלוהים מניח את היסוד למצווה שייתן לנו בהמשך ביתר פירוט, שהיא:

1. הבורא הפריד יום זה מששת הימים שקדמו לו (יום ראשון, שני, שלישי, וכו').
2. הוא נח ביום הזה. אנו יודעים, כמובן, שהבורא אינו זקוק למנוחה, שכן אלוהים הוא רוח (יוחנן ד:כד). אך הוא השתמש בשפה אנושית זו, הידועה בתיאולוגיה כאנתרופומורפיזם, כדי שנבין מה הוא מצפה מילדיו לעשות ביום השביעי: לנוח, בעברית "שבת".

השבת והחטא

העובדה שקידוש (או הפרדה) של היום השביעי משאר הימים התרחשה כל כך מוקדם בהיסטוריה האנושית היא משמעותית, מכיוון שהיא מבהירה שרצונו של הבורא שננוח דווקא ביום הזה אינו קשור לחטא, שכן החטא עדיין לא היה קיים על פני הארץ. זה מצביע על כך שבשמיים ובארץ החדשה נמשיך לנוח ביום השביעי.

אנו גם שמים לב כי אין זו מסורת יהודית, שכן אברהם, שממנו יצא עם ישראל, עדיין לא היה בתמונה, והוא היה מופיע רק כמה מאות שנים מאוחר יותר. במקום זאת, מדובר בהצגת דוגמה לילדיו האמיתיים עלי אדמות, כדי שנוכל לחקות את אבינו, בדיוק כפי שעשה ישוע:

"אמן אמן אומר אני לכם, הֵבֵן לֹא יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת דְּבַר מֵעַצְמוֹ, כִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יִרְאֶה אֶת הָאֵב עֹשֶׂה; כִּי אֶת אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הוּא, כֵּן יַעֲשֶׂה גַם הֵבֵן" (יוחנן ה:יט).

פרטים נוספים על המצווה הרביעית

היום השביעי בספר בראשית

זוהי ההתייחסות בספר בראשית, אשר הופכת את העובדה שהבורא הפריד את היום השביעי מכל שאר הימים לברורה לחלוטין וכי זהו יום מנוחה.

עד לנקודה זו בכתבי הקודש, האל עדיין לא היה ספציפי לגבי מה שעל האדם, שנברא יום קודם, לעשות ביום השביעי. רק כאשר העם הנבחר החל את מסעו לארץ המובטחת, אלוהים נתן להם הוראות מפורטות לגבי היום השביעי.

לאחר 400 שנות עבדות בארץ זרה פגאנית, העם הנבחר היה זקוק להבהרה בנוגע ליום השביעי. זו הסיבה שאלוהים עצמו כתב זאת על לוח אבן, כדי שכולם יבינו שזו מצווה ישירות מאלוהים ולא מהאדם.

המצווה הרביעית במלואה

נראה מה כתב אלוהים על היום השביעי בשלמותו:

"זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת שַׁבַּת לְקַדְּשׁוֹ קֹדֶשׁ. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וַעֲשִׂיתָ כָּל מְלֹאכֶתְךָ [מְלָאכָה], וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבְתוֹן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ; לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה, אֹתָהּ וּבִנְךָ וּבִתְּךָ, עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ, וּבְהֶמְתְּךָ, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם, וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי; עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ" (שמות כ:ח-יא).

מדוע המצווה מתחילה בפועל "זָכוֹר"?

תזכורת לנוהג קיים

העובדה שאלוהים פותח את המצווה בפועל "זָכוֹר" [עברית: זכר] מבהירה כי המנוחה ביום השביעי לא הייתה דבר חדש עבור עמו.

בגלל מצבם כעבדים במצרים, הם לא יכלו לשמור עליו באופן קבוע או בצורה הנכונה. יש גם לשים לב כי מצווה זו היא בפער המצווה המפורטת ביותר בעשרת הדיברות, ותופסת שליש מהפסוקים המוקדשים למצוות.

מוקד המצווה

יכולנו להרחיב רבות על פסוק זה משמות, אך ברצוני להתמקד במטרה המרכזית של מחקר זה: להראות כי אלוהים לא הזכיר דבר במצווה הרביעית הקשור לעבודה זרה, התכנסות במקום מסוים כדי לשיר, להתפלל או ללמוד את כתבי הקודש.

מה שהוא כן הדגיש הוא שעלינו לזכור כי היום הזה, השביעי, הוא זה שהוא קידש והפריד כיום מנוחה.

המנוחה מחייבת את כולם

הציווי של אלוהים לנוח ביום השביעי הוא כה מחייב עד שהוא הרחיב את המצווה כך שתכלול גם את אורחינו (גרים), עובדינו (עבדים), ואפילו את בעלי החיים שלנו, והבהיר היטב כי לא תהיה שום עבודה חולית המותרת ביום זה.

עבודת האל, צרכים בסיסיים ומעשי חסד בשבת

תורתו של ישוע על השבת

כאשר היה בקרבנו, ישוע הבהיר כי מעשים הקשורים לעבודת האל על פני הארץ (יוחנן ה:יז), צרכים בסיסיים של האדם כגון אכילה (מתי יב:א), ומעשי חסד כלפי הזולת (יוחנן ז:כג) יכולים וצריכים להיעשות ביום השביעי מבלי להפר את המצווה הרביעית.

מנוחה ועונג באלוהים

ביום השביעי, ילדו של אלוהים נח מעבודתו וכך מחקה את אביו שבשמיים. הוא גם עובד את האל ומתענג בתורתו, לא רק ביום השביעי, אלא בכל ימות השבוע.

ילדו של אלוהים אוהב ושמח לקיים את כל מה שאביו לימד אותו:
"אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֵצַת רָשָׁעִים, וּבְדַרְכַּי חֲטָאִים לֹא עָמַד, וּבְמוֹשֵׁב לִצִּים לֹא יָשָׁב. כִּי אִם בְּתוֹכָת יְהוָה חָפְצוֹ, וּבְתוֹכָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וּלְיָלָה" (תהילים א:א-ב; ראה גם: תהילים מ:ח; קיב:א; קיט:יא; קיט:לה; קיט:מח; קיט:עב; קיט:צב; איוב כג:יב; ירמיהו טו:ו; לוקס ב:לז; א יוחנן ה:ג).

ההבטחה בישעיהו נ"ח:י"ג-י"ד

אלוהים השתמש בנביא ישעיהו כדוברו כדי להציג אחת ההבטחות היפות ביותר בתנ"ך לאלו המצייתים לו על ידי שמירת השבת כיום מנוחה:
"אם-תָּשִׁיב מִשְׁבַּת הַגֶּלֶךְ עֲשׂוֹת חֶפְצֶךָ בַּיּוֹם קִדְּשִׁי וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לְקִדּוֹשׁ יְהוָה מְכַבֵּד וְכֹבֵדָתוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמָּצָא חֶפְצֶךָ וְדִבֵּר דְּבָר, אֲזַי תִּתְעַנֵּג עַל-יְהוָה וְהִרְפֵּיתִיךָ עַל-בְּמַתִּי אֶרֶץ וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי יְהוָה דִּבֶּר" (ישעיהו נח:יג-יד).

ברכות השבת הן גם לגויים

הגויים והיום השביעי

הבטחה מיוחדת ויפה הקשורה ליום השביעי שמורה לאלו המחפשים את ברכותיו של אלוהים. לנביא ישעיהו, ה' הרחיב והבהיר כי ברכות השבת אינן מוגבלות ליהודים בלבד.

הבטחת האל לגויים השומרים את השבת

"וּבְגִי הַנֶּכֶר נִכְרַ הַגִּלּוּיִם עַל-יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת-שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל-שָׁמֵר שַׁבָּת מִחֻלּוֹ וּמִחֲזִיקִים בְּבְרִיתִי, וְהִבִּיאֹתִים אֵל-הָרַקִּדְשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תַּפְלָתִי, עוֹלְתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל-מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית-תַּפְלָה יִקְרָא לְכָל-הָעַמִּים" (ישעיהו נו:ז-ז).

שבת ופעילויות בכנסייה

מנוחה ביום השביעי

הנוצרי הצייתן, בין אם יהודי משיחי או גוי, נח ביום השביעי משום שזהו, ולא יום אחר, היום אשר ה' ציווה עליו לנוח.

אם אתה רוצה לקיים אינטראקציה עם אלוהיך בקבוצה, או לעבוד את ה' יחד עם אחיך ואחיותיך במשיח, אתה יכול לעשות זאת בכל זמן שיש הזדמנות, מה שקורה בדרך כלל בימי ראשון וגם בימי רביעי או חמישי, כאשר כנסיות רבות מקיימות תפילות, לימודי תורה, ריפוי ושירותים אחרים.

נוכחות בבית הכנסת בשבתות

גם היהודים בתקופה המקראית וגם היהודים האורתודוקסים בימינו נוהגים לפקוד את בתי הכנסת בשבתות, משום שזהו יום נוח יותר, שכן הם אינם עובדים ביום זה, בציות למצווה הרביעית.

ישוע והשבת

ישוע עצמו פקד את המקדש בשבתות בקביעות, אך בשום שלב לא רמז כי עשה זאת משום שזהו חלק מהמצווה הרביעית—משום שזה פשוט אינו כך.

ישוע פעל להצלת נפשות בשבת

ישוע היה עסוק שבועה ימים בשבוע במילוי עבודתו של אביו:
"אמר להם ישוע, מאכלי הוא לעשות את רצון השולח אותי ולהשלים את מעשהו" (יוחנן ד:לד).

וכן:
"ויען אותם ישוע, אבי עובד עד עתה וגם אנכי עובד" (יוחנן ה:יז).

ביום השבת, הוא מצא לעיתים קרובות את מספר האנשים הגדול ביותר במקדש שהיו זקוקים לשמוע את בשורת המלכות:
"ויבוא נזרת אשר נגדל שם ויבא כדרכו ביום השבת אל בית הכנסת ויקם לקרוא" (לוקס ד:טז).

תורתו של ישוע, במילים ובמעשים

תלמידו האמיתי של המשיח מעצב את חייו בכל דרך לפי דוגמתו. הוא הבהיר כי אם אנו אוהבים אותו, נהיה צייתנים לאב ולבן. אין זו דרישה לחלשים, אלא לאלו שעניניהם מכוונות למלכות האלוהים ומוכנים לעשות כל מה שנדרש כדי לרשת חיי עולם—even אם הדבר מעורר התנגדות מצד חברים, הכנסייה, והמשפחה. המצוות בנוגע לשיער וזקן, הציצית, המילה, השבת והבשרים האסורים, מתעלמת על ידי רוב הנצרות, ואלו שמסרבים ללכת אחרי ההמון בוודאי יירדפו, כפי שישוע אמר לנו. הציות לאלוהים דורש אומץ, אך הגמול הוא חיי נצח.